

61976J0078

HOTĂRÂREA CURȚII
DIN 22 MARTIE 1977¹

Steinike & Weinlig
împotriva Republicii Federale Germania
(cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare,
formulată de Verwaltungsgericht din Frankfurt am Main – Germania)

Cauza 78/76

În cauza 78/76,

având ca obiect o cerere adresată Curții, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, de către Verwaltungsgericht din Frankfurt pentru pronunțarea, în litigiul pendinte în fața acestei instanțe, între

STEINIKE & WEINLIG, Hamburg,

și

REPUBLICA FEDERALĂ GERMANIA, reprezentată de Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft (Biroul federal pentru alimentație și păduri),

unei hotărâri preliminare privind interpretarea articolului 9 alineatul (1), a articolului 12, a articolului 13 alineatul (2) și a articolelor 92, 93 și 95 din Tratatul CEE,

CURTEA,

compusă din domnii H. Kutscher, președinte, A. M. Donner și P. Pescatore, președinți de cameră, J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco și A. Touffait, judecători,

avocat general: domnul J.-P. Warner

grefier: domnul A. Van Houtte

pronunță prezenta

HOTĂRÂRE

1 Întrucât, prin ordonanța din 10 iunie 1976, primită la grefa Curții la 2 august 1976, Verwaltungsgericht din Frankfurt am Main, a adresat, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, diferite întrebări privind interpretarea articolelor 9, 12, 13, 92, 93 și 95 din Tratatul CEE;

---

¹ Limba de procedură: germana.

aceste întrebări au fost formulate în cadrul unui litigiu între o întreprindere germană, reclamantă în acțiunea principală, și Republica Federală Germania, reprezentată de către Biroul federal german pentru alimentație și păduri (Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaft) și se referă la conformitatea cu dreptul comunitar a unei redevențe de 20 000 DM, percepute cu ocazia prelucrării de către reclamanta din acțiunea principală a sucului din citrice importate de către aceasta din Italia și din diferite țări terțe;

această redevență este destinată, împreună cu alte resurse de natură diferită, alimentării unui Fond de promovare a vânzării produselor din agricultură, silvicultură și din industria alimentară germană (Absatzförderungsfonds der deutschen Land-, Forst- und Ernährungswirtschaft), denumit în continuare „Fondul”, instituit printr-o lege federală din 26 iunie 1969;

conform alineatului 2 din această lege, obiectivul Fondului, cu ajutorul unui organism denumit „Centrale Marketing-Gesellschaft der deutschen Agrarwirtschaft” (CMA), pe care îl finanțează și îl controlează, este acela de: „a încuraja, sub o formă centralizată și prin mijloace și metode moderne, vânzarea și exploatarea produselor din agricultură, silvicultură și din industria alimentară germană prin deschiderea și menținerea piețelor în țară și în străinătate”;

acest ajutor este acordat industriei alimentare indiferent dacă produsele alimentare germane sunt fabricate din materii prime sau din produse semifinite de origine internă ori provin din alte state membre;

în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din tratat, guvernul federal a informat în prealabil Comisia cu privire la intenția sa de a introduce acest ajutor, iar Comisia nu a formulat obiecțiuni, astfel încât legislația în cauză a intrat în vigoare în condiții normale în ceea ce privește procedurile prevăzute de articolul 93;

2 întrucât, în opinia reclamantei din acțiunea principală, redevențele care i-au fost solicitate sunt contrare tratatului și sunt, prin urmare, nedatorate, deoarece, pe de o parte, servesc finanțării unui ajutor care este incompatibil cu articolul 92 din tratat și, pe de altă parte, deoarece se aplică pentru procesarea sucului din citrice provenite dintr-un alt stat membru, deși nu există un produs similar în statul membru importator, constituie fie taxe cu efect echivalent unui drept vamal, interzise de articolele 9, 12 și 13 din tratat, fie impozite interne cu caracter discriminatoriu în raport cu un produs provenit dintr-un alt stat membru și contravin astfel articolului 95;

3 întrucât o lege federală din 23 martie 1972 a exceptat de la plata contribuției în cauză, cu ocazia prelucrării de către o întreprindere germană, „produsul care, dată fiind categoria din care face parte, nu crește în condiții climatice naturale în teritoriul de aplicare a prezentei legi (privind Absatzförderungsfonds)”, de unde rezultă exceptarea sucului din citrice de la plata acestei contribuții;

contribuția litigioasă se referă, totuși, la suc din citrice importate și prelucrate înainte de intrarea în vigoare a legii din 23 martie 1972;

4 este necesar să se răspundă întrebărilor adresate în lumina acestor considerente;

Cu privire la prima întrebare

5 Întrucât prin prima întrebare se dorește să se afle dacă normele procedurale prevăzute de articolul 93 din Tratatul CEE împiedică o instanță națională să solicite pronunțarea unei hotărâri preliminare cu privire la articolul 92 din același tratat și apoi să se pronunțe cu privire la aplicarea acestei dispoziții.

prin această întrebare se dorește, în esență, să se stabilească în ce măsură poate fi invocat articolul 92 din tratat în ordinea juridică internă a statelor membre, fie de către particulari, fie din oficiu de către instanțele naționale.

6 Întrucât articolul 92 alineatul (1) prevede următoarele: „cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale între statele membre”.

în alineatele (2) și (3), această dispoziție enumeră, mai întâi, trei categorii de ajutoare care nu intră sub incidența interdicției de la alineatul (1), apoi trei categorii care, în anumite condiții, pot fi considerate ca fiind compatibile cu piața comună, și conferă competență Consiliului pentru a stabili alte categorii de ajutoare care de asemenea vor fi considerate ca exceptate de la interdicția prevăzută de articolul 92 alineatul (1);

7 Întrucât articolul 93 alineatul (2) al treilea paragraf din tratat prevede că: „la cererea unui stat membru, Consiliul, hotărând în unanimitate, poate decide că un ajutor, acordat sau care urmează să fie acordat de acest stat trebuie să fie considerat compatibil cu piața comună, prin derogare de la dispozițiile articolului 92 sau de la regulamentele prevăzute la articolul 94, dacă o astfel de decizie este justificată de circumstanțe excepționale. În cazul în care, în legătură cu acest ajutor, Comisia a inițiat procedura prevăzută la primul paragraf din prezentul alineat, cererea adresată Consiliului de statul în cauză va avea ca efect suspendarea procedurii menționate până când Consiliul se pronunță asupra acesteia”;

în plus, articolul 94 din tratat conferă competență Consiliului pentru „a adopta orice regulamente necesare în vederea aplicării articolelor 92 și 93 și în special pentru a stabili condițiile de aplicare ale articolului 93 alineatul (3), precum și a categoriilor de ajutoare care sunt exceptate de la această procedură”;

în sfârșit, în ceea ce privește produsele agricole, trebuie avute în vedere competențele conferite Consiliului prin articolul 42 din tratat;

8 Întrucât din aceste dispoziții rezultă că interdicția de la articolul 92 alineatul (1) nu este nici absolută, nici necondiționată, articolul 92 alineatul (3) și articolul 93 alineatul (2) acordă, după caz, Comisiei o largă putere de apreciere, iar Consiliului puteri extinse pentru a accepta ajutoarele de stat prin derogare de la interdicția generală de la articolul 92 alineatul (1);

9 Întrucât în aceste cazuri, evaluarea compatibilității sau a incompatibilității cu piața comună a unui ajutor de stat ridică probleme ce implică luarea în considerare și evaluarea unor fapte și circumstanțe economice complexe și care se pot modifica rapid;

din acest motiv, tratatul a prevăzut la articolul 93 o procedură specială de verificare permanentă și de control al ajutoarelor realizată de către Comisie;

în ceea ce privește ajutoarele existente înainte de intrarea în vigoare a tratatului, articolul 93 alineatul (2) prevede o procedură care duce, după caz, la adoptarea unei decizii care obligă statul membru în cauză să elimine sau să modifice ajutorul acordat în termenul stabilit de Comisie;

în ceea ce privește noile ajutoare pe care statele membre doresc să le acorde, s-a stabilit o procedură prealabilă fără de care nici un ajutor nu poate fi considerat ca fiind acordat în mod legal;

din ansamblul acestor considerații rezultă că tratatul, care prevede la articolul 93 verificarea permanentă și controlul ajutoarelor de către Comisie, stabilește că identificarea unei eventuale incompatibilități a unui ajutor în raport cu piața comună este rezultatul, sub controlul Curții de justiție, al unei proceduri adecvate a cărei aplicare este în responsabilitatea Comisiei;

10 întrucât, prin urmare, particularii nu pot, invocând numai articolul 92, să conteste compatibilitatea unui ajutor cu dreptul comunitar în fața instanțelor naționale, nici să solicite acestora să se pronunțe, cu titlu principal sau incidental, cu privire la o eventuală incompatibilitate;

pe de altă parte, această posibilitate este dată de faptul că dispozițiile de la articolul 92 au fost concretizate prin actele cu aplicare generală prevăzute la articolul 94 sau, în cazurile speciale, prin deciziile prevăzute la articolul 93 alineatul (2);

11 întrucât reclamanta din acțiunea principală susține, în acest sens, că articolul 12 din Regulamentul nr. 865/68 al Consiliului din 28 iunie 1968 privind organizarea comună a piețelor în sectorul produselor transformate pe bază de fructe și legume constituie o măsură de concretizare și de aplicare în sensul celor de mai sus care permite particularilor să invoce articolul 92 în fața instanțelor naționale în vederea constatării incompatibilității unui ajutor de stat cu piața comună și, în special, cu organizarea pieței avute în vedere;

12 întrucât articolul 12 menționat prevede că: „sub rezerva dispozițiilor care contravin prezentului regulament, articolele 92, 93 și 94 din tratat se aplică producției și comercializării de produse menționate la articolul 1”;

13 întrucât, în temeiul articolului 42 din tratat, articolul 12 are ca obiect aplicarea dispozițiilor articolelor 92–94 în cazul produselor agricole care fac obiectul Regulamentului nr. 865/68, fără a modifica natura și domeniul de aplicare al acestor dispoziții;

14 întrucât limitele mai sus indicate referitoare la măsura în care poate fi invocat articolul 92 nu implică, totuși, faptul că instanțele naționale nu pot fi sesizate în litigii care să le oblige să interpreteze – după caz, după recursul la procedura prevăzută de articolul 177 din tratat – și să aplice dispozițiile de la articolul 92, însă nu li se poate solicita să se pronunțe cu privire la eventuala incompatibilitate a unui ajutor de stat, decât în cazul unui ajutor acordat prin încălcarea prevederilor articolului 93 alineatul (3);

prin urmare, i se poate solicita unei instanțe naționale să interpreteze și să aplice conceptul de ajutor, prevăzut la articolul 92, pentru a stabili dacă o măsură de stat introdusă fără a se ține seama de procedura de control prealabil prevăzută la articolul 93 alineatul (3), ar trebui sau nu să facă obiectul unei astfel de proceduri;

în orice caz, conform articolului 177 din tratat, instanțele naționale sunt cele care, în cazul în care recurg la procedura prevăzută de articolul amintit, trebuie să decidă cu privire la pertinența întrebărilor adresate;

15 Întrucât, prin urmare, răspunsul la prima întrebare este că dispozițiile articolului 93 nu împiedică o instanță națională să adreseze Curții de justiție o întrebare referitoare la interpretarea articolului 92 din tratat, în cazul în care instanța consideră că este necesară o decizie cu privire la acest aspect, pentru a-i permite să ia propria decizie, dat fiind faptul că această instanță nu are competența de a decide – în absența unor norme de punere în aplicare în sensul articolului 94 – cu privire la o cerere care vizează constatarea incompatibilității cu tratatul a unui ajutor existent care nu face obiectul unei decizii a Comisiei, prin care i se solicită statului membru în cauză să elimine sau să modifice acest ajutor, sau a unui ajutor nou acordat în conformitate cu articolul 93 alineatul (3);

Cu privire la a doua întrebare

16 Întrucât prin a doua întrebare se dorește să se afle dacă expresia „întreprinderi sau anumite produse” în sensul articolului 92 din tratat se referă numai la întreprinderile private sau include de asemenea și unitățile publice fără scop lucrativ;

17 Întrucât, în conformitate cu articolul 90 alineatul (1) din tratat: „în ceea ce privește întreprinderile aflate în proprietate publică și întreprinderile cărora le acordă drepturi speciale sau exclusive, statele membre nu adoptă și nu mențin nici o măsură contrară normelor prezentului tratat, și, în special, celor prevăzute la articolul 7 și articolele 85 – 94”;

în conformitate cu alineatul (2) al aceleiași dispoziții, „întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal se supun dispozițiilor prezentului tratat, și în special normelor privind concurența, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică realizarea, în drept sau în fapt, a misiunii speciale care le-a fost încredințată. Dezvoltarea schimburilor comerciale nu trebuie să fie afectată într-o măsură care contravine intereselor Comunității”;

18 Întrucât din această dispoziție rezultă că articolul 92 din tratat se referă la toate întreprinderile, private sau publice și la toate produsele acestora, sub rezerva articolului 90 alineatul (2);

Cu privire la a treia și a patra întrebare

19 Întrucât prin a treia întrebare se dorește să se afle dacă condiția avută în vedere de expresia „ajutoare acordate prin intermediul resurselor de stat” este deopotrivă îndeplinită în cazul în care organismul de stat primește ajutoarele prin intermediul statului sau al întreprinderilor private;

prin a patra întrebare se dorește să se afle dacă noțiunea de ajutor include deopotrivă acordarea unui avantaj gratuit, în cazul în care beneficiarul nu este o întreprindere privată, ci organismul de stat, și dacă există gratuitate în cazul în care contribuția întreprinderii private, evaluată în raport cu costul total, este nesemnificativă;

20 Întrucât ar trebui să se răspundă concomitent la aceste întrebări;

21 întrucât interdicția de la articolul 92 alineatul (1) include toate ajutoarele acordate de către state sau prin intermediul resurselor de stat, fără a fi necesară o distincție între cazul în care ajutorul este acordat direct de către stat sau prin organisme publice sau private create sau desemnate de acesta în vederea administrării ajutoarelor;

pentru aplicarea articolului 92, esențiale sunt efectele ajutoarelor asupra întreprinderilor sau producătorilor beneficiari, nu situația organismelor care distribuie sau administrează ajutoarele;

22 întrucât o măsură luată de o autoritate publică ce favorizează anumite întreprinderi sau anumite produse nu-și pierde caracterul de avantaj gratuit pe motiv că a fost în totalitate sau parțial finanțată prin contribuții impuse de autoritatea publică și prelevate de la întreprinderile vizate;

Cu privire la a cincea întrebare

23 Întrucât în continuare se dorește să se afle dacă jocul concurenței este denaturat, iar comerțul dintre statele membre afectat în cazul în care studiul pieței și publicitatea realizate de organismul de stat în țară și în străinătate sunt efectuate deopotrivă de către instituțiile analoage din alte țări ale Comunității;

24 întrucât o eventuală încălcare de către un stat membru a unei obligații care îi revine în temeiul tratatului, în raport cu interdicția de la articolul 92, nu poate fi justificată pe motiv că și alte state membre și-au încălcat această obligație;

efectele mai multor denaturări ale concurenței asupra schimburilor dintre statele membre nu se neutralizează reciproc, ci, dimpotrivă, se cumulează, ceea ce duce la o creștere a efectelor negative asupra pieței comune;

Cu privire la a șasea și a șaptea întrebare

25 Întrucât prin a șasea întrebare se dorește să se afle dacă o taxă prelevată nu pentru un produs importat, ci pentru prelucrarea acestuia reprezintă o taxă cu efect echivalent unui drept vamal, în sensul articolului 9 alineatul (1), al articolului 12 și al articolului 13 alineatul (2) din Tratatul CEE;

prin a șaptea întrebare se dorește să se afle dacă faptul că taxele care se aplică pentru „produsele din alte state membre” sunt percepute nu în momentul importului, ci numai în momentul prelucrării acestor produse, constituie o discriminare în sensul articolului 95 din Tratatul CEE;

26 întrucât aceste două întrebări se referă la distincția dintre o taxă cu efect echivalent unui drept vamal, în sensul articolelor 9, 12 și 13 din tratat și un impozit intern în sensul articolului 95 și trebuie să permită instanței naționale să clasifice redevența datorată Absatzförderungsfonds într-una din cele două categorii;

ar trebui să se răspundă concomitent la aceste întrebări;

27 întrucât, în sistemul tratatului, același impozit nu poate să aparțină simultan celor două categorii menționate, dat fiind că taxele vizate la articolele 9 și 12 interzic statelor membre perceperea între ele de drepturi vamale la export și la import sau de taxe cu efect echivalent, în

timp ce articolul 95 se rezumă la a interzice discriminarea față de produsele naționale ale altor state membre prin intermediul impozitelor interne;

28 întrucât, după cum s-a stabilit prin hotărârea din 18 iunie 1975 (Cauza 94/74, IGAV, Rec. 1975, p. 710), la care face referire instanța națională, interdicția de la articolul 13 alineatul (2) vizează orice taxă percepută cu ocazia sau datorită importului și care, întrucât afectează în mod specific un produs importat prin excluderea unui produs național similar, are ca rezultat, prin modificarea prețului său de cost, aceeași incidență restrictivă asupra liberei circulații a mărfurilor ca și un drept vamal.

caracteristica esențială care face distincția între o taxă cu efect echivalent unui drept vamal și un impozit intern este reprezentată de faptul că prima se aplică exclusiv produsului importat, în timp ce a doua se aplică produselor importate și celor interne;

un impozit care se aplică concomitent produselor importate și produselor similare poate, totuși, constitui o taxă cu efect echivalent unui drept vamal, dacă o astfel de contribuție limitată la produse determinate ar fi destinată exclusiv finanțării activităților care avantajează în mod specific produsele naționale impozitate, astfel încât sarcina fiscală impusă acestora să fie parțial sau în totalitate compensată;

29 întrucât atunci când condițiile ce caracterizează o taxă cu efect echivalent unui drept vamal sunt îndeplinite, faptul că această contribuție este prelevată în etapa de comercializare sau de prelucrare a produsului, ulterior trecerii frontierei, este irelevant, din moment ce produsul este taxat numai pentru trecerea frontierei, situație care exclude produsul intern de la taxarea în mod similar;

30 întrucât nu se consideră taxe cu efect echivalent obligațiile pecuniare din cadrul unui regim general de redevențe interne care se aplică sistematic produselor interne și produselor importate după aceleași criterii;

această situație se poate produce și în cazul în care este vorba despre un produs importat pentru care nu există un produs intern similar, dacă taxa se aplică tuturor categoriilor de produse de proveniență internă sau străină care se află într-o situație similară, indiferent de originea acestora;

în fapt, articolul 95 are ca obiect eliminarea discriminărilor, directe sau indirecte, în ceea ce privește produsele importate, însă nu și plasarea acestora într-o situație fiscală privilegiată în raport cu produsele interne;

în mod normal, nu se va putea produce o discriminare precum cea interzisă de articolul 95 în cazul în care impozitul intern se aplică produselor interne și produselor importate anterior în momentul transformării acestora în produse mai elaborate, fără diferențe, pe motiv de proveniență, între unele și altele, nici ca nivel al taxei, nici ca nivel al bazei de calcul, nici în ceea ce privește modalitățile de prelevare a acestora;

Cu privire la cheltuielile de judecată

31 Întrucât cheltuielile efectuate de către Republica Federală Germania și de către Comisia Comunităților Europene, care au prezentat observații Curții, nu pot face obiectul unei rambursări;

procedura are, în raport cu părțile în acțiunea principală, un caracter incidental față de procedura în fața instanței naționale, este de competența acestei instanțe să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată;

pentru aceste motive,

CURTEA,

pronunțându-se cu privire la întrebările care i-au fost adresate de către Verwaltungsgericht din Frankfurt, prin Ordonanța din 10 iunie 1976, hotărăște:

- 1) Dispozițiile articolului 93 nu împiedică o instanță națională să adreseze Curții de Justiție o întrebare referitoare la interpretarea articolului 92 din tratat, în cazul în care instanța în cauză consideră că este necesară o decizie cu privire la acest aspect pentru a-i permite să ia propria decizie, dat fiind faptul că această instanță nu are competența de a decide – în absența unor reguli de punere în aplicare în sensul articolului 94 – cu privire la o cerere care vizează constatarea incompatibilității cu tratatul a unui ajutor existent care nu face obiectul unei decizii a Comisiei, prin care i se solicită statului membru în cauză să elimine sau să modifice acest ajutor sau a unui ajutor nou acordat în conformitate cu articolul 93 alineatul (3) din tratat;**
- 2) Articolul 92 din tratat se referă la toate întreprinderile, private sau publice, și la toate produsele acestora, sub rezerva articolului 90 alineatul (2) din tratat;**
- 3) Interdicția de la articolul 92 alineatul (1) include toate ajutoarele acordate de către state sau prin intermediul resurselor de stat, fără a fi necesară o distincție între cazul în care ajutorul este acordat direct de către stat sau prin organisme publice sau private create sau desemnate de acesta în vederea administrării ajutorului;**
- 4) O măsură luată de autoritatea publică care favorizează anumite întreprinderi sau anumite produse nu-și pierde caracterul de avantaj gratuit pe motiv că a fost în totalitate sau parțial finanțată prin contribuții impuse de autoritatea publică și colectate de la întreprinderile vizate;**
- 5) O eventuală încălcare de către un stat membru a unei obligații care îi revine în temeiul tratatului, în raport cu interdicția de la articolul 92, nu poate fi justificată pe motiv că și alte state membre și-au încălcat această obligație;**
- 6) Atunci când condițiile ce caracterizează o taxă cu efect echivalent unui drept vamal sunt îndeplinite, faptul că această contribuție este prelevată în etapa de comercializare sau de prelucrare a produsului, ulterior trecerii frontierei, este irelevant, în cazul în care produsul este taxat numai pentru trecerea frontierei, situație care exclude produsul intern de la taxarea în mod similar;**
- 7) O discriminare precum cea interzisă de articolul 95 nu există în cazul în care impozitul intern se aplică produselor interne și produselor importate anterior în momentul transformării acestora în produse mai elaborate, fără diferențe, pe motiv de proveniență, între unele și altele, nici ca nivel al taxei nici ca nivel al bazei de calcul, nici în ceea ce privește modalitățile de prelevare a acestora.**

Kutscher   Donner   Pescatore   Mertens de Wilmars   Sørensen
Mackenzie Stuart   O'Keeffe   Bosco   Touffait

Pronunțată în ședință publică la Luxemburg, 22 martie 1977.

Grefier

A. Van Houtte

Președinte

H. Kutscher